subtiliter denseque punctulatis, hoc apicem versus paullo ampliato; ocellis sordide flavescentibus, inter se quam a basi verticis fere duplo longius remotis. Pronotum fere duplo longius quam vertex, transversim striatum, antica et lateralibus partibus irregulariter subtiliter rugulosum, marginibus lateralibus anticis et posticis æque longis. Dimidium basale tegminum sat dense punctulatum.

Hæc species ad divisionem N N pertinet.

OM EN SAMLING FJÄRILAR FRÅN GABOON

AF

CHR. AURIVILLIUS.

Herr FRITZ THEORIN, svensk och bosatt i närheten af Gaboon-flodens mynning, mellan 0°,10′ — 0°,30′ N.L., har hemsändt en samling af naturalier till Herr SVEN LAMPA härstädes. Bland dessa befunno sig äfven åtskilliga arter fjärilar. Då jag varit i tillfälle att granska och bestämma dessa samt bland dem funnit några arter af stor sällsynthet, har jag trott, att en redogörelse och förteckning öfver dem ej skulle vara utan intresse, helst denna trakt i lepidopterologiskt hänseende är mindre känd och måhända är en af de rikare i Afrika.

Det är en känd sak, att flera afrikanska fjärilarter hafva en så stor utbredning, att de finnas från Goda Hopps-Udden, ja till och med från Mauritius och Madagascar, i söder till långt på andra sidan equatorn i norr, der deras område vanligen begränsas af Sahara, ehuru dock några gå upp i nordligaste Afrika och sålunda blifva medlemmar af det europeiska eller palæarktiska fauna-området. Man har emellertid funnit, att de arter, som hafva en så stor utbredning, ofta nog ej uppträda under samma form genom hela sitt utbredningsområde utan antaga två

eller flere former, som aflösa hvarandra inom olika trakter. Man känner detta förhållande genom flera fall från Afrikas vestkust, der former från Senegal o. s. v. ofta så afvika från motsvarande former från Capkolonien, att de vanligen anses såsom skilda arter. Det är klart, att en god insigt i dessa förhållanden ej kan vinnas utan en noggrann kännedom om de olika formernas utbredningsområden samt om de former, som uppträda på gränserna, d. v. s. i de trakter, der den ena formens område gränsar till eller berör den andras. Ty om tvänne former mötas utan att öfvergå i hvarandra eller tydligt utpräglade lefva inom samma område, kunna de ej anses såsom lokalformer utan ega fullt anspråk på att betraktas såsom skilda arter.

Det är sådana och dylika frågor, som i våra dagar sysselsätta den zoologiske geografen, och det är deras besvarande, som ger ett visst berättigande åt den mängd förteckningar på djurarter inom mindre områden, hvarpå literaturen, särskildt den entomologiska, är så rik. Det är dock klart, att en sådan förteckning, om den blott uppräknar arterna, endast fyller en del af sin uppgift; man bör ock få veta, om och huru individer från området afvika från dem, som äro tagna i andra trakter.

Jag har bemödat mig att i detta hänseende, så vidt det varit mig möjligt, uppfylla de anspråk, som ställas på en förteckning sådan som denna, och jämfört individerna från Gaboon med exemplar eller figurer af motsvarande art från mera nordliga eller sydliga delar af Afrika. Jag hoppas derför, att följande lilla förteckning må kunna blifva af något intresse i geografiskt-entomologiskt hänseende på samma gång, den ger mig ett till fälle att göra tidskriftens läsare närmare bekante med ett par af de präktigaste och egendomligaste dagfjärilar i Afrika.

Fam. DANAIDIDÆ.

1. **Amauris Damocles** Beauv. Blott ett exemplar, som närmast synes böra hänföras till denna art, men dock så mycket afviker till färgteckningen, att det kan betraktas såsom en egen varietet:

Var. **gabunica**: alis anticis nigris maculis albis ut in forma typica et adhuc striga parva lactea prope basin cellulæ 1b in

curvatura costæ $1^{mæ}$ sita ornatis, apice et margine dorsali subtus fuscis; alis posticis supra nigro-fuscis, unicoloribus, umbra parva, alba, basin costæ medianæ posterioris occupante excepta, infra dilutioribus umbra angusta alba a basi costæ medianæ ad medium cellulæ $7^{mæ}$ oblique extensa et ocellis submarginalibus, albopupillatis, plus minus evanescentibus 4—6 ornatis. Long. al. exp. 85 m. m.

? *Danais Damocles* var. BUTLER, Proc. Zool. Soc. 1866, p. 44. Differt e speciminibus e Sierra Leona et Benin colore alarum posticarum et e varietate Domini BUTLER his alis obscuris, nigrofuscis haud »brown».

Fam. ACRÆIDÆ.

2. **Acræa Vinidia** HEW. Exot. Butterfl. Acræa 7 f. 45, 46.
Obs. Specimina nostra differunt a figuris HEWITSONI (ex Angola) alis posticis supra ad basin haud infuscatis sed punctis circiter 6, quorum tria majora, nigris; alis subtus marginibus exterioribus griseo-lutescentibus, haud fuscis nec maculis marginalibus fulvis ornatis.

3. **Acræa Egina** CRAM. Haud differt e figura CRAMERI et speciminibus e Sierra Leona.

4. **Acræa Eponina** CRAM.

Fam. NYMPHALIDÆ.

5. **Atella Eurytis** DOUBL. HEW. Gen. Diur. Lep. t. 22 f. 3. Figuræ omnino similis.

6. **Hypanartia Delius** DRURY. Differt paulo figura Druryi macula nigra exteriore cellulæ discoidalis haud distincta, cum nigredine areæ apicalis confusa et area media paginæ inferioris alarum posticarum quam basi et margine dilutiore, flavescente- et griseomarmorata.

7. **Hypolimnas Misippus** L. ♂ et ♀ forma **Inaria** CRAM. Figuris CRAMERI omnino similes.

8. **Euphædra Xypete** HEW. Exot. Butterflies Romal. t. 2 f. 8—10. Specimen nostrum femininum a figura et descriptione HEWITSONI fascia alarum anticarum flavescente nec alba et postice abrupte latiore mox distinguitur.

9. **Charaxes Etesipe** GODART. Mas, figuræ excellenti Celeberrimi BUTLERI omnino similis. Hæc species, qvantum scio, hucusque solum in Sierra Leona capta est.

Fam. LYCÆNIDÆ.

10. **Cupido Telicanus** HÜBN. Forma Africana mihi videtur ab Europæa satis distincta ut varietas propria habeatur.

Fam. PIERIDÆ.

11. **Pieris (Tachyris) Saba** FABR. Nec figuræ DRURYI[1] et CRAMERI[2] nec illa BOISDUVALI[3] cum specimine nostro congruunt; sunt enim alæ omnes subtus niveæ cellula discoidali alarum anticarum croceo suffusa et fascia angusta ab exitu costæ 2æ ad originem communem costæ 6tæ et 7mæ extensa fuscis exceptis; margo fuscus nec non flammæ croceæ disci alarum posticarum — margo costalis basis etiam hic croceus — igitur omnino desunt.

12. **Catopsilia Florella** FABR. (**Pyrene** SWAINS.) Femina nostra differt figura BUTLERI[4] margine costali alarum anticarum prope a basi ad apicem anguste fusco.

Fam. PAPILIONIDÆ.

13. **Papilio Antimachus** DRURY. Första taflan i tredje delen af DRURY's Illustrations of Exotic Insects, tryckt i London 1782, afbildar en jättestor dagfjäril af högst egendomligt utseende. Hade ej originalet till denna figur funnits qvar i England, skulle troligen uppstått tvifvel på tillvaron af en dylik art, enär något nytt individ ej nådde Europa på nära hundra år. Alla figurer och beskrifningar, som finnas af arten, äro derför endast copior eller gjorda efter figurerna. Detta det först kända exemplaret uppgifves af DRURY vara taget i Sierra Leona af Mr

[1] Illustrations of Exot. Ent. III. t. 32, f. 5, 6.

[2] Pap. Exot. III. t. 207, f. D. E.

[3] Faune de Madag. t. 1, f. 4, 5.

[4] Lep. Exot. t. 16, f. 9.

SMEATHMAN och torde nu befinna sig i Sidney-Museet i Australien, dit det skulle kommit med MACLEAY's samlingar.

I början af 1870-talet nådde omsider ett andra exemplar England. Detta härstammade från Old Calabar. Sedan hafva enligt Mr G. RUTHERFORD[1] sex individer kommit till England, af hvilka fyra voro från Gaboon, ett från trakten af Cameroonbergen och ett från Sherboro-floden. Alla dessa voro hanar.

Arten synes således ega en ganska stor utbredning längs Afrikas vestkust, men Mr RUTHERFORD anmärker, att man ej derför kan draga den slutsatsen, att den förekommer på alla mellanliggande tråkter, utan att den snarare torde vara inskränkt till vissa lokaler utmärkta af skogklädda höjder, och han slutar sin redogörelse med dessa ord: »Hvad vi känna om denna art gör mig böjd för det antagandet, att den ej allenast är en af de mest lokala utan också en af de sällsyntaste af alla Afrikas dagfjärilar.»

Det var derför med största öfverraskning och glädje, som jag fann Herr THEORINS samling innehålla tvänne särdeles vackra individer af denna art. Båda dessa äro dock hanar, hvadan honan fortfarande är en okänd storhet.

Papilio Antimachus, som till färgen är rödgul med svarta fläckar och teckningar samt har vingarnes kanter och framvingarnes spets svarta, utmärker sig från alla sina samslägtingar isynnerhet genom framvingarnes ovanliga form. Dessa äro nämligen mycket starkt utdragna på längden så, att deras största bredd innehålles 3 gånger i deras längd, och diskfältet, ehuru ovanligt långsträckt, ej når längre än till vingens midt. Vinkeln mellan vingens costal- och dorsalkant är ovanligt spetsig, hvarigenom vingen, då den spännes så, att bakkanten blir vinkelrät mot kroppen, ej kommer att riktas starkt framåt såsom hos Ornithoptera-arterna och de flesta andra Papilio-arter utan ligger mera ut åt sidorna. Bakvingarne äro rundade och så små i förhållande till framvingarne, att dessas diskfält når utom bakvingarnes spets. Antennerna äro korta och innehållas omkring 5 gånger i

---

[1] Dem, som önska en mera detaljerad uppgift om dessa fynd, ber jag att få hänvisa till: RUTHERFORD, D. G. Notes regarding some rare Papiliones 1. *Papilio Antimachus*. Ent. Monthly Magaz. Vol. 15, p. 5—9, 1878.

framvingarnes längd. Bakkroppen är lång, smärt och når nästan utom bakvingarne.

Jag bifogar här några mått på dessa två exemplar, på de största arterna bland dagfjärilarne inom hvart och ett af de andra djurgeografiska områdena samt för jämförelse på de båda största arterna bland Heterocera.

	Längd mellan vingspetsarne[1]	Framvingarnes längd	Framvingarnes bredd	Bakvingarnes längd	Bakvingarnes bredd	Antennernas längd	Kroppens längd
	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.
Rhopalocera.							
Etiopiska zonen (Afrika söder om Sahara)							
Papilio Antimachus DRURY. ♂...	226	111	37	55	39	—	55
» » ♂...	217	107	37	50	38	24	52
Indo-Malayiska zonen (med Australien)							
Papilio Priamus L. ♂	165	85	42	49	37	36	54
» » ♀	180	99	50	65	43	36	60
Neotropiska zonen (S. Amerika)							
Morpho Hecuba L. ♀	160	93	55	65	55	20	32
Nearktiska zonen (N. Amerika)							
Papilio Cresphontes CRAM.	130	75	33	68	38	23	35
Palæarktiska zonen (Europa, N. Asien o. N. Afrika)							
Parnassius Apollo L.	95	47	26	36	26	15	23
Heterocera.							
Attacus Atlas L. Ostindien ♀ (*Saturnidæ*)	215	115	65	96	85	17	49
Thysania Agrippina CRAM. Brasilien (*Noctuidæ*)	250	140	60	75	68	40	60

I sin berömda uppsats öfver Papilioniderna[2] hänför FELDER **P. Antimachus** till en egen grupp (sectio 32) af slägtet Papilio, men då han ej egt tillgång till något exemplar, lemnar han ingen närmare redogörelse för ving-ribbornas[3] läge och öfriga structur-

---

[1] Dessa mått äro beräknade efter det läge, då vingarnes bakkant är vinkelrät mot kroppens längdaxel, och bero således i väsentlig mån på vingarnes form.

[2] C. et R. FELDER: Species Lepidopterorum hucusque descriptæ vel iconibus expressæ. — Wien, Zool. Bot. Ges. Verhl. Bd. 14, 1864, p. 289—378.

[3] Kyrkoherden H. D. J. WALLENGREN har redan för flera år sedan ut-

förhållanden. På grund häraf och då ej heller mig veterligen någon af de engelska författarena beskrifvit dessa förhållanden, lemnar jag här en redogörelse för desamma.

Sectio Druryia mihi. Antennæ breves, clava sensim incrassata, obtusa. Alæ anticæ fortissime elongatæ, margine costali leviter convexo, margine exteriore concavo quam margine dorsali fere recto multo longiore; angulus ani rotundatus, obtusissimus. Costa 1, duplex, ramo secundo in ipsum angulum ani exeunte, costæ 2—4 æqualiter distantes, sensim breviores, e latere postico cellulæ; costulæ discocellulares rectæ, longitudine æqvali et inter se angulum obtusum formantes; costæ 7+8 et 9 ex eodem loco, angulo anteriore cellulæ, costæ 10 et 11 e latere anteriore cellulæ, hæc in marginem costalem, illa *in apicem* exiens.

Alæ posticæ parvæ, rotundatæ, margine costali omnino recto, exteriore rotundato et dorsali fere recto, prope basin leniter convexo. Costa 1 *recta* ad marginem dorsalem valde appropinquata, costa 2 e medio lateris postici, costæ 3—6 e parte apicali et costa 7 e *medio* lateris antici cellulæ orientes; costa mediana anterior inter costas 6 et 7 *recta*, haud incurva.

Margo dorsalis alarum posticarum nec *involutus* nec *plicatus* pilis vel squamis masculinis omnino carens.

Abdomen longum, gracile. Typus *P. Antimachus* DR.

14. **Papilio Leonidas** FABR. Haud differt e speciminibus in aliis locis Africæ occidentalis captis.

15. **Papilio Tynderæus** FABR. Specimen pulcherrimum ♂; differt a descriptionibus auctorum thorace et abdomine subtus *rubro-maculatis*. Figuram DONOVANI non vidi.

16. **Papilio Latreillanus** GODT. Descriptio GODARTI et BOISDUVALI nec non figura GUERINI cum speciminibus Musei Holmiæ e Sierra Leona optime congruunt. Specimina autem Gabunica ab illis satis differunt ut varietas habeantur.

---

bytt de förr vanliga, men högst oegentliga benämningarne *nervi* eller *venæ* alarum mot *costæ*, hvilket synes mig vara ett lyckligt val. Den svenska benämningen kräfver dock äfven en motsvarande ändring, och jag har derför redan i en föregående uppsats användt benämningen »ribba» (tyskarnes »Rippe»), som jag ytterligare ville underställa våra Entomologers ompröfvande. Mera svenskt, ehuru mångtydigare, vore måhända det gamla ordet »ref». »Rör» synes mig mindre lämpligt och knappast under alla förhållanden riktigt.

Var. **Theorini:**[1] Statura majore, colore *nigro* paginæ superioris maculis viridibus nec virescenti-flavis ornato, absentia macularum marginalium alarum anticarum, basi alarum anticarum subtus vix rufescente — radiis nigris cellulæ discoidalis igitur usque ad basin discretis — et margine exteriore alarum anticarum ad exitum costæ 5 minus exciso, fere recto a forma typica mox distinguenda. Longitudo alæ anterioris 50 m.m.[2].

17. **Papilio Demoleus** L. Speciminibus ex aliis locis Africæ omnino similis.

18. **Papilio Policenes** CRAM.
19. **Papilio Antheus** CRAM.
(18–19:) Cum speciminibus e Sierra Leona et Caffraria bene congruunt.

20. **Papilio Bromius** DOUBL. Ad hanc speciem certe pertinent specimina nostra, quæ a figura GRAYI[3] non nisi statura majore et fascia virescenti-coerulea aliqvanto etiam latiore differunt.

21. **Papilio Nireus L. var. Erinus.**

22. **Papilio Hesperus** WESTW. Figuris WESTWEODI omnino similis.

23. **Papilio Zalmoxis** HEW. Hæc species a celeb. FELDER in eadem sectione ac P. Cynorta Fabr. et affines posita, ab iis tamen, antennis crassioribus, costa 7ma alarum posticarum prope basin et longe ante medium cellulæ oriente, costa mediana anteriore deinde evidenter incurvata, absentia plumulorum in disco alarum anticarum maris nec non forma alarum anticarum valde differre videtur.

Denna fjärilart, som först 1864 blef bekant för vetenskapen genom ett exemplar från Old Calabar, synes dock ej vara synnerligen sällsynt utan åtminstone i vissa trakter förekomma i rätt stor mängd. Den är näst P. Antimachus den största af Afrikas dagfjärilar och uppnår en storlek af 140—150 m.m. Alla individer, som jag sett, hafva varit hanar. Honan påstås vara aldeles lik hanen.

---

[1] Jag har velat uppkalla denna form efter Herr FRITZ THEORIN till minne, af hvad han genom hemsändning af denna samling gjort för vår kunskap om det tropiska Afrikas fjärilfauna.

[2] Specimina e S. Leona alas anticas 42 m.m. longas habent.

[3] Cat. Lep. Ins. B. M. I t. 6, f. 2.

Heterocera.

Fam. SPHINGIDÆ.

24. **Macroglossa trochiloides** BUTLER. Specimen unicum.

Fam. ZYGÆNIDÆ.

25. **Syntomis Cerbera** L. Specimina macula rubra in latere pectoris omnino carent et femora antica intus albescentia habent. An species distincta?

26. **Euchromia sperchius** CRAM.

27. **Euchromia interstans** WALK.

28. **Pseudapiconoma testacea** n. sp. Rubro-testacea, thorace et alis posticis supra lutescente-testaceis; alis anticis in disco a basi ultra medium cinerascentibus maculis duabus, una in cellula discoidali, altera in cellula 1b rubris; antennis marginibusque anterioribus segmentorum dorsalium 3—6 nigris, his et segmentis 7—8 macula subquadrata dorsali cinerea. ♀. Long. al. exporr. 52 m.m.

Habitat Gaboon. (Mus. Holm.).

Char. Gen. **Pseudapiconoma** mihi: Caput parvum, deflexum; palpi breves; lingua brevis, capite parum longior; antennæ ɟəminæ setaceæ. Alæ anticæ (Bild 1) oblongæ, posticis plus quam duplo longiores, margine costali fere recto, externo longo, æqualiter convexo, dorsali, brevi recto; costæ 12: costa prima simplex, in medio fortiterc urvata; costæ 2 et 3 e latere postico cellulæ; costæ 4 et 5 ex ipso angulo postico, costæ 6 et 7 + (8 + 9) + 10) ex angulo antico orientes, costa 11 e latere antico cellulæ et costa 12 e basi orientes ante apicem inter se conjunguntur et trunco communi in marginem costalem exeunt. Alæ posticæ (Bild 1) parvæ, rotundatæ, margine costali fortiter convexo; costæ 7: costa prima ut videtur *simplex*; costæ 2 et 3 e latere pos-

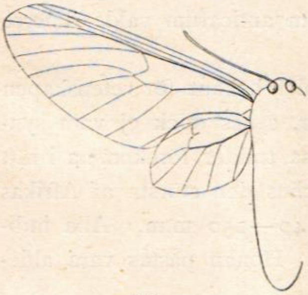

Bild 1.

Pseudapiconoma testacea. Alæ dextræ e latere inferiore visæ.

tico, costæ 4 et 5 ex angulo postico et costæ 6 et 7 ex angulo antico cellulæ orientes; costa 7 tenuissima, brevis, mox in marginem costalem exiens; costæ 4 et 5 in *apicem alæ* costa 6 autem ante apicem exeunt. Tibiæ anteriores femoribus breviores, calcaribus 2 minutis armatæ; tibiæ posticæ longitudine femorum, paululum curvatæ, calcaribus solum 2 apicalibus armatæ. Abdomen longum, alas posticas plus dimidio superans. Generi *Automolidi* HERR. SCHÆFF. (nec HBN. WALK?), ut videtur, affine sed characteribus supra memoratis facile distinctum; inter figuras alarum posticarum a celeb. Butler delineatas[1] illa generis Americanæ *Apiconomæ* quoad formam et structuram nostro generi proxima est.

Ehuruväl de här uppräknade arterna äro helt få, synas de mig dock i förhållande dertill erbjuda rätt mycket, som förtjenar att beaktas; ty de flesta förete mer eller mindre stora afvikelser från individer, tagna i andra delar af Afrika. Jag vågar dock ej på grund af ett så fåtaligt material draga några allmänna slutsatsatser angående fjärilfaunan vid Gaboon, utan måste lemna den frågans belysning åt framtiden.

[1] London Linn. Soc. Journ. Zool. Vol. 12, 1876, tab. 29, f. 22.